

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Dialecticam, siue Scientiam de Veritate, in decem libros
distributam

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

II. Aliquæ obiectiones aduersus doctrina[m] hactenus præmissam
soluuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95210](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95210)

& Damasceno c. 48. dialecticæ, est id in quod resoluitur propositio: siue quod resolutionem ac definitionem propositionis terminat, eique subremanet; eandem termini definitionem amplectuntur omnes Aristotelici, illamque præter alios optime explicat P. Philippus Dutrius, initio suæ manu ductionis ad logicam. Atqui propositio in apprehensionem vnionis resoluitur, & hæc resoluta propositione citra dubium superesse, ac permanere potest: cur enim, sicut ante hoc iudicium, homo est animal, vtriusque identitatem apprehendo tantum, & non affirmo, ita etiam destructo eo iudicio, talem apprehensionem conferuare nequeam, non aliter atque apprehensionem hominis aut animalis? Nec video, quo iure P. Fonseca oppositum asseruerit. Insuper id quod est primum & vltimum in quouis genere, terminus dici solet; vt certo certius: ast apprehensio vnionis est prima mentis operatio à secunda, ac tertia distincta, non minus quam apprehensio extremorum; ergo sicut hæc est terminus, ita & illa. Quæ ratio confirmatur inde, quod tertia siue vltima mentis operatio siue conclusio dici debeat terminus argumentationis; tum quia eam concludit, siue terminat; tum etiam quia ita loquitur cum aliis multis Cicero l. i. ad Herennium his verbis; *conclusio est artificiosus terminus orationis*: similiter ergo prima mentis operatio cuiusmodi est simplex apprehensio vnionis huic voci, est, subiecta, dici debet terminus propositionis, nec non totius discursus. Denique hanc nostram de vnione sententiam tradit Cassiodorus in dialectica; his verbis; *terminos autem voco, verba, & nomina quibus propositio nectitur*. Vnio autem sola est verbum propositionis, eaque maxime proprie nedit, vnite: igitur iuxta hunc authorem est terminus, quamuis etiam nomina per eam deuincta termini rationem obtineant; Idipsum tenet Damascenus citato cap. 48. dialecticæ, inquit; *unaquæque autem propositio ex terminis componitur; unaquæque enim dictio, terminus propositionis est*. At quis neget verbum, est, siue copulam dictionem esse: erit igitur & terminus: Idem etiam sentiunt Boetius, Ioannes, Maior in summulis, & alij: &, quod caput est, Aristoteles nuper allegatus id insinuat. Ex Recentioribus in ea sententia est Compton. disp. i. introd. sect. 3.

10

Præmitto tertio, casus etiam obliquos strictè terminos esse: quoniam prædicatum propositionis eius terminus est propria ratione: ast hi casus prædicantur in obliquo: propositionem ergò propriè & strictè terminant. Minor probatur: nam in hac propositione, Philippus est rex Hispaniæ, non prædicatur de Philippo præcisè quod sit rex: igitur aliquid vltius: igitur ea particula, *Hispaniæ*. Secundo, quia casus obliquus est extremum propositionis, vt in iamiam posita visitur: ergo & terminus. Tertio, quia non tantum subiectum & prædicatum vt quod, verum etiam quidquid subijcitur & prædicatur vt quo, verè terminus est; alias apprehensio subiecti & prædicati obiectiui non foret terminus, cum solum vt quod subijciatur, aut prædicetur, sicut solum vt quo cognoscitur, eiusque obiectum sit, id cui subijci, prædicari & cognosci vt quod conueniunt. Quarto; in his propositionibus, Philippus est rex Hispaniæ, Philippus est rex Iberiæ, Philippus est rex Hesperiae, idem diuersis terminis explicatur; tota autem diuersitas ex parte solius obliqui casus sese habet: hic igitur termini rationem adipiscitur. Idem argumentis suaderi potest, aduerbia, coniunctiones, & alias eiusmodi particulas terminos esse.

Præmitto quarto, terminum propositionis alium esse extrinsecum, à quo propositio incipit, vel in quem definit, quin tamen constituatur, qualis est quæuis apprehensio simplex, iudicio præuia, aut ei superstes; alium intrinsecum, quo iudicium constat, tametsi indiuisibilis qualitas sit, vt sequenti tractatu enucleabitur. Sic elementum spirabile & aerium v. g. terminatur intrinsece per primam sui superficiem, partemve, aquæ incubantem; & per supremam, igni proximam & contiguam: eius vero termini extrinseci sunt elementa ignis & aquæ, quibus sursum deorsumque cingitur: præmitto quinto, vocem non significatiuam ex instituto, cuiusmodi est blitiri, proprie terminum esse, eo quod in hac propositione, blitiri est terminus, aliæque similis genij, subiectum sit; quam sententiam lib. 6. latius confirmare & explicare animus est. Præmitto vltimo, vt reliquæ propositionis partes strictè termini sint, subiectum tamen & prædicatum in recto strictissime terminos esse, ac multo magis quam vnionem: tum quia extrema continui pressius illud terminant, quam media vnio; tum etiam, quia Aristoteles 1. prior. id apertè insinuat, cui in vsu vocum ac terminorum maximè deferendum.

CAPVT II.

Aliquæ obiectiones aduersus doctrinam hætenus præmissam solvuntur.

Qvod præmissimus primo loco, vt est inter omnes constans, ita nullas aut certe nullius momenti difficultates patitur, Magis est dubiosum atque difficile, quod secundo loco præsupposuimus, eiusque contrarium, vt iam ante monitum, Hurta-
dus disp. i. sum. sect. 1. Ariaga ibidem, & alij recentiores certatim tument. Quorum primum & potissimum argumentum est hoc: terminus est extremum; terminus ergo propositionis, extremum propositionis; vnio autem non est extremum propositionis, cum sit eius medium, atque illius interiaceat extrema, subiectum videlicet & prædicatum: fieri ergo nequit, vt ea propositionis terminus sit. Secundum eorum argumentum ita habet; si vnio esset terminus, syllogismus non tribus sed quatuor terminis constare oporteret: nam in hoc syllogismo admodum regis Darij pertinente, omnis homo est animal, Petrus est homo, ergo Petrus est animal, sunt omnium confessione tres termini, scilicet animal, Petrus, & homo, quorum primus extremum maius, alter extremum minus; tertius vero medium appellatur; at iuxta nos particula, *est*, in super rationem termini sortitur; ergo præter tres terminos, quartum assignari oportet. Consequens autem est absurdum, & contra omnes dialecticos; præsertim verò Aristotelem, qui nusquam syllogismus nisi tribus terminis cohibuit.

Tertium argumentum esto: terminus est id in quod resoluitur propositio; at in vnionem non resoluitur; vnio igitur non est terminus. Minor suadetur; resolui propositionem in vnionem est resoluta propositione eaque destructa, vnionem tamen permanere: quo pacto vt dixit Ouidius, lib. 15. metamorph.

Resolutaque tellus

*In liquidas rarefcit aqua; ternuatus in auras,
Aerque humor abit; dempro quoq; pondere rursus,
In superos aer tenuissimus emicat ignes*

At

At resoluta, ac destructa propositione, nequit eius vnio manere ac superesse; quemadmodum resoluta ac destructo homine eius vnio non remanet, sed potius tenues euanescent in auras. Quartum argumentum sit ex Aristotele lib. I. prior. c. I. sic loquente; *terminum autem voco in quem resolutur propositio, ut predicatum, & id de quo predicatur*: sentit igitur terminum esse duntaxat id quod predicatur aut subiicitur: sed vnio nec est subiectum nec predicatum sed potius vtrumque media interiacet, estque veluti angulus, in quo ambo propositionis extrema neantur. Postremum argumentum sit huiusmodi: datur in propositione aliquod extremum quod non sit vnio, nempe in hac propositione, Petrus est homo, Petrus & homo; vti omnes in consensu habent; simili ergo modo admittendum est in propositione medium, quod nullatenus sit extremum, aut terminus; tale autem medium ecquid esse potest nisi vnio, quæ vocula est, respondet:

14 Hæc diuersa opinionis argumenta, quæ tametsi speciem aliquam veri præ se ferant, à vero tamen longe absunt. Ad primum respondeo, terminum quidem esse extremum propositionis; cæterum hoc nec nobis obesse, nec aduersariis prodesse: vltro enim fatemur, vnionem esse extremum propositionis; non quidem ordine compositionis; cum potius intersit extrema propositionem componentia, sed ordine resolutionis, eo quod propositio resoluitur in vnionem, & hæc illi superstes sit, vt superius, exposuimus; deinde si non ordine executionis, at ordine intentionis, cum ambæ propositionis partes vnionem intendunt, atque ad eius perfectionem veluti finem quandam & terminum innatè propendeant. Quod autem vnio sit medium propositionis, haud prohibet, ne prædictis modis aliisque multis, simul extremi rationem obtineat. Sic idemmet obiectum intentum propter se, est terminus ac finis: quod si eligatur propter aliud, ab alio homine vel ab eodem homine, non per eundem sed diuersum actum, simul erit medium.

15 Ad secundum argumentum respondeo, Aristotelem, & cæteros omnes tribus quidem terminis syllogismum cohibuisse: cæterum non de terminis partialibus sermonem eis fuisse; (ita enim non tres terminos sed ad minimum sex admisissent, cum trium propositionum nulla non postulet duos terminos partiales, sibi que proprios, & alteri in indiuiduo non communes) sed de terminis totalibus, totalitate tam actuali, quam potenciali siue vniuersali: hos autem tres duntaxat esse nihil prohibet, quantumcunque vnio sit terminus; haud enim terminus totalis est; sed solum partialis, vtpote quæ in consortio alterius extremi de subiecto prædicatur, vt infra ex Cassiodoro ostendam. Respondeo secundo, de termino strictissime sumpto, Aristoteli sermonem fuisse, quoties syllogismum tribus terminis coarctat; nobis autem de termino strictè sumpto, vbi vnionem præterea terminum esse statuimus.

16 Ad tertium argumentum dicendum est, in primis vt vnio terminus sit, satis superque esse, vt sit extremum propositionis, ordine solius intentionis, non autem ordine resolutionis, atque hoc solo totam argumenti vim euanescent. Deinde, verius esse resoluta propositione apprehensionem vnionis ei superesse; vt enim ab ea incipit propositio, cur in eam non desinat ac resoluitur? qua ratione à nihilo res creatæ incipiunt, in nihilum iterum redituræ. Quod autem attinet ad vnionem hominis, latum est eius ab vnione enuntiativa discrimen: etenim primò, vniq enuntiativa, siue apprehensio identitatis ex-

tremorum non est modus iudicii, quo aliquid affirmamus, nec apprehensionum subiecti & prædicati, quæ ad tale iudicium intrinsece aut extrinsece concurrunt, sed tantum est modus sui obiecti scilicet identitatis extremorum, propterea quod eam essentialiter repræsentet; & iuxta plures intellectus, cui eam essentialiter inhaerere existimant: nihil mirum ergo, si separari possit à iudicio, illique superesse: at vnio humana est modus hominis, siue, quod eodem redit, duarum partium hominis: quocirca non potest ab illis à totove homine separari, eique subreptum. Rursus secundo; homo iuxta omnes componitur ex corpore, animo, & vnione; etiam si non omnes in identitate harum partium cum homine conueniant; quare homo nequit perire, nisi periculo alicuius partis, aut quasi partis earum trium quibus constituitur: cum ergo non pereat ratione materiæ, nec ratione formæ rationalis, quæ est vtriusque immortalitas & perpetuitas; reliquum est, vt solius vnionis iactura ac corruptione intereat: vnio ergo perit, pereunte homine, ac proinde hic in illam resoluitur: Hæc autem ratio non militat in propositione, quæ si sit simplex & non composita qualitas, vt modo saltem probabilius, haud componitur ex apprehensione vnionis; sin autem composita qualitas sit, perire quidem poterit, propterea quod pereat apprehensio subiecti, & prædicati, nec opus est, vt ea pereunte, hoc ipso periculum vllum subeat apprehensio vnionis: itaque hæc ei sub remanere, & illa in hanc resolui poterit.

17 Ad quartum argumentum dici debet, terminum quidem ex Aristotelis sententia necessario subiici aut prædicari: exinde tamen perperam colligi, quod vnio non sit terminus: ea namque prædicatur vt cap. præc. probatum manet, vtque perspicue docet Cassiodorus in dialectica his verbis; *nam saepe oratio de oratione prædicatur, hoc modo: Socrates cum Platone & discipulis, de philosophia ratione pertractat; hæc quippe oratio, quæ est Socrates cum Platone & discipulis, subiecta est, illa verò quæ est de philosophia ratione pertractat, prædicatur*. Rursus aliquando nomen subiectum est, oratio prædicatum, hoc modo: *Socrates de ratione philosophia pertractat: hic enim Socrates solus subiectus est: oratio verò, quam dicimus de philosophia ratione pertractat, prædicatur*. Hactenus ille; vnde sic argumentor, oratio illa, de philosophia ratione pertractat, iuxta Cassiodorum prædicatur: sed continet vnionem, quæ in verbo, pertractat, proculdubio delitescit: pertractat enim perinde valet, ac est pertractans: vnio igitur, est, non potest prædicari. Respondeo secundo, Aristotelem citato illo lib. I. prior. cap. I. post obiecta nobis verba, protinus addere *vel appposito, vel separato esse, vel non esse*; quasi non solum prædicatum & subiectum nomen (de cuius solius subiectione, ac prædicatione ibi est fortassis loquutus) sed etiam esse, aut non esse, siue copulam affirmatiuam aut negatiuam esse terminum asserat. Quocirca eo loci definit terminum, per hoc solum quod sit, id in quod resoluitur propositio: statim autem subiungit exempli gratia subiectum, prædicatum, neque non copulam: hanc ergo non minus quam illa terminum esse existimat.

18 Ad postremum argumentum dicendum est; principio in homine esse aliquam formam, quæ non sit vnio videlicet animam, & tamen è contrario nullam esse in eo vnionem, quæ non sit forma saltem moralis: tametsi ergò aliquod extremum propositionis non sit vnio, tamen è conuerso, non sequetur aliquam eius vnionem, siue medium non esse extremum. Deinde ratio disparitatis vtriusque manifesta

nifesta est : nam subiectum , & prædicatum , cum separari queant , concepto nimirum homine sine animali , aut retrorsum , vnione à se distincta indigent atque adeo medium siue vnio esse non possunt : contra verò medium propositionis , siue vnio , quantumlibet talis sit , resolutionem propositionis , eiusque innatam propensionem terminare potest : vnde simul terminus & extremum non esse nequit : haud ergo dari potest in propositione medium , quod non sit extremum , esto è diuerso se res habeat.

19 Quod præmissimus tertio loco , quibusdam etiam est difficultatibus obnoxium. Obiicies igitur primò , casus obliques non prædicari , nec subiici , sed adhærere subiecto & prædicato directo : cum enim dicitur v. g. Paulus est inimicus Petri , haud dicitur de Paulo , quod sit Petrus vt constat , nec etiam quod sit Petri , cum nec iure amicitiae , nec seruitutis , aut generationis , aliove vllo ad eum fortassis pertineat. Cæterum dicendum est , eiusmodi casus prædicari non in recto , at in obliquo , tum propter dicta superioris cap. tum etiam propter ea quæ nuper adduximus ex Cassiodoro , qui iterum iterumque alserit , & probat orationem aliquando prædicari , & non qualemcunque , sed eam quæ casu aliquo obliquo consistet. Ratio autem contraria nullius est momenti : nihil enim interest , quod in allata propositione , de Paulo non dicatur , quod sit Petrus , hoc namque est Petrum de eo non prædicari in recto , quod vltro fatemur , neuiquam verò , non prædicari in obliquo , quod solum negamus. Rursus non dici de Paulo , quod sit Petri absolutè , sed inimicū Petri , potius nobis fauet : esse enim inimicū Petri est hunc in obliquo prædicari ; at verò eum esse Petri absolutè , est esse vel seruū , vel amicū , vel filium Petri , aliove nomine ei deuinctum , quod ita an secus sit , nostra nihil refert.

20 Obiicies secundo , casum aliquem , hoc ipso quod obliquus sit , nequire esse terminum propositionis ; obliquitatem enim omnem cuius terminus repugnare : quo pacto circulus , quia nihil habet non obliquum , nihil non circumflexum , atque arcuatum , consequenter etiam nullam habet partem , quæ eius terminus sit aut principium finisve : eadem ratione eius etiam motus quo in orbem , obliquo semper tramite , circumagitur , omni termino caret , omnique principio aut fine , vbi incipiat desinere : vtrumque breuiter attigit , & alterum ex altero intulit Seneca lib. 5. de benef. cap. 8. *In orbe ac pila nihil est imum , nihil summum , nihil extremum , nihil primū , quia motu ordo mutatur , & quæ sequebantur præcedunt , & quæ occidebant oriuntur : omnia quomodocumque inveniunt , in idem reuertuntur.* Huc etiam spectat , quod ait Pierius in Hieroglyph. lib. 39. figuram circulem esse symbolum æternitatis , propterea quod in ea nullum terminum , nullum principium aut finem inuenire sit.

21 Respondeo in primis , circulum quantumvis obliquum vndique & orbiculatim quaqua versus flexum , nihilominus esse terminum planitieci , quam intra se continet , ac volumine suo circumscribit : quidni ergo casus alij præter nominatiuum , quantumlibet obliqui , propositionis termini sint : Rursus falsum est , circulum neuiquam includere terminum ullum , eoque constitui : illius enim partes diuisibiles habent aliquem terminum indiuisibilem , & communem in quo vniuntur , aliàs non coalitæ : tandem casus obliqui tales dicuntur improprie & analogice , cum tamen , si proprie loquamur , non plus habeant obliquitatis quam nominandi casus , qui vulgo rectus appellatur : vtriusque autem appella-

tionis , vt dixi metaphoricæ & alienæ , ea ratio est : quoniam vt virga v. g. prius recta inflexione & mutatione sui obliquatur , ita nominandi casus cæteris omnibus ordine naturæ prior , postmodum inflectitur , ac multis variatur modis , atque adeò per quandam analogiam & metaphoram tales inflexiones & variationes subsequutæ , casus obliqui vocantur , cum tamen reuera nulla eis insit obliquitas , nulla cum partibus circuli communio magis quam nominandi casui : quare sicut hic , ita etiam illi rationem termini poterunt obtinere. Cætera quæ præmissi difficultates habent alibi soluendas : quocirca eis in præsentiarum superfedeo.

CAPVT III.

Terminus multifariam definitur.

22 IN primis terminum strictè sumptum ita definio. Terminus est simplex conceptus. Quæ definitio conuenit termino extrinseco , qui propositionem non constituit , sed ad eam disponit ; & termino intrinseco , qui simplex conceptus est præcisiue , non negatiue : in hac enim propositione , homo est animal , esto simplex qualitas sit , tamen conceptus hominis à conceptu animalis præscindi potest , & vt sic alteruter simplex est , tametsi positiue & reipsa compositus sit , vtpote à tota propositione indistinctus. Rursus competit vnioni , & aliis particulis , quas terminos supra probauimus. Demum conuenit termino mentali , quo intellectus concipit , obiectiuo qui ab intellectu concipitur , necnon termino vocali ac scripto , qui intellectus siue conceptiuæ facultatis partus quidam sunt , adeoque conceptus simplices dici possunt.

23 Verum enim obiicies primò , aduersus prædictam definitionem : mera apprehensio rei est terminus , vti que mentalis : & tamen non est simplex conceptus sed compositus ex pluribus gradibus intensiōis. Secundo : iudicium , si simplex qualitas sit , est simplex conceptus , & tamen non est terminus , sed potius terminis constat. Tertio , Deus & Angelus , sicut discursu & propositionibus aliqua inuicem componentibus aut diuidentibus , ita terminis carent : aut conceptus Angelici , simplices , & diuini , simplicissimi sunt , quod ab vtriusque perfectione proficiscitur. Quarto , bruta simpliciter obiecta apprehendunt , & concipiunt : & tamen omnium consensu terminis carent. Quintò , hic terminus complexus , homo albus , est verè terminus : & tamen non est simplex conceptus , cum simplicitas complexionis repugnet. Sextò , terminus æquiuocus proprie terminus est : sed non est simplex conceptus , sed potius conceptu ac significatione multiplex ac diuersus : æquiuoca enim iuxta Aristotelem & omnes , sunt quorum nomen est commune , & ratio significata per nomen omnino diuersa : & quidem , sicut iudicium , etiam si ex parte actus , sit simplex qualitas , nihilominus non dicitur absolutè simplex conceptus nec termini definitionem participat , quoniam non est simplex ex parte obiecti quod concipit , & significat , sed potius multiplex ac tale , quod plura inter se diuidit aut componit : ita similiter terminus æquiuocus , quantumlibet ex parte nominis sit vnus , dici tamen non poterit simplex conceptus , quæ est multiplicitas ac diuersitas rei quæ significat & representat. Septimò , terminus constat seu componitur ex genere , & differentia : hoc enim est illum definiri : est igitur